

Pełn. Rządu ds. Niepełnosprawnych o reformie systemu orzekania o niepełnosprawności

W marcu br. NRL podjęła stanowisko w sprawie zapowiedzianej w *Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030* reformy systemu orzekania o niepełnosprawności. *Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030* została przyjęta uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r.

NRL zgłosiła do tego dokumentu kilka uwag w zakresie Priorytetu VIII - Koordynacja pkt 1.3. „Reforma systemu orzekania o niepełnosprawności”. Uwagi NRL dotyczyły następujących kwestii:

Po pierwsze, wskazano, że planowana reforma systemu orzekania o niepełnosprawności nie była przedmiotem uzgodnień ze środowiskiem lekarskim, tymczasem to na lekarzach nadal będzie spoczywał główny ciężar przeprowadzenia fachowej oceny stanu zdrowia osoby badanej. Po drugie, NRL podnosiła, że z zawartego w Strategii stwierdzenia, że nowy system orzekania o niepełnosprawności ma być jednolity i gwarantować bezstronność orzekania można wnioskować, że w ocenie Rady Ministrów obecnie orzekanie o niepełnosprawności jest dotknięte wadą stroniczości – taka teza, zdaniem NRL, jest trudna do obrony. Obecny model orzekania o niepełnosprawności wyposażony jest w mechanizm kontroli sądowej oraz dodatkowo zapewniono szerokie uprawnienia nadzorcze Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych. Po trzecie, zawarte w Strategii sformułowanie, że: „Orzeczenie będzie zawierało informacje na temat indywidualnych potrzeb wsparcia, wynikających z niepełnosprawności, a nie dysfunkcji” jest nie do pogodzenia z zamieszczoną w Strategii informacją, że kompleksowa ocena funkcjonowania danej osoby będzie wykonywana z wykorzystaniem narzędzia jakim jest skala ICF, ponieważ skala ICF oparta jest właśnie na wykazie dysfunkcji. Po czwarte, NRL zgłosiła wątpliwość czy w sytuacji, gdy opisany w Strategii mechanizm orzekania przewiduje, że w składzie zespołu orzekającego będzie lekarz odpowiedniej specjalizacji, skutkować będzie powołaniem do zespołu orzekającego kilku lekarzy, gdy dana osoba będzie miała kilka różnych „zakresów niepełnosprawności”.

W dniu 7 czerwca 2021 r. NRL otrzymała w tej sprawie odpowiedź ze strony Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych. Z odpowiedzi tej wynika, że projekt Strategii został poddany szerokim konsultacjom i uzgodnieniom międzyresortowym, w tym z Ministerstwem Zdrowia. Odpowiedź nie wskazuje jednak, dlaczego nie przesłano projektu do zaopiniowania przez NRL. Wyjaśniono ponadto, że dnia 22 maja 2020 r., opublikowanego na stronie Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, informację o konsultacjach publicznych projektu uchwały Rady Ministrów w sprawie przyjęcia dokumentu *Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2020 -2030*, z prawem zgłaszania uwag do dnia 5 czerwca 2020 r.

W odpowiedzi Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych wskazano również, że celem Strategii jest m.in. stworzenie kompleksowego i zintegrowanego systemu orzekania o niepełnosprawności, zgodnego z postanowieniami Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Koncepcja ta zakłada zasadniczą przebudowę dotychczasowego systemu, w tym również poprzez konsolidację dotychczas funkcjonujących systemów orzecznictwa dla celów rentowych, pozarentowych i edukacyjnych oraz wprowadzenie nowej niezależnej instytucji orzeczniczej - Krajowego Centrum Orzecznictwa. Zdaniem Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych osiągnięcie tego celu nie jest możliwe w oparciu o aktualnie funkcjonujące w

tym zakresie instytucje. Z odpowiedzi wynika również, że w nowym systemie ocena niepełnosprawności oparta zostanie na biopsychospołecznym modelu funkcjonowania człowieka i jego ograniczeń zawartym w Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF), co wymaga redefiniowania aktualnych definicji określających niepełnosprawność. Zapisy Strategii wskazują na wykorzystanie ICF do określenia dysfunkcji, przy czym za istotne uznaje się określenie potrzeby wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i pełnieniu ról społecznych przez daną osobę z niepełnosprawnością czy niepełnosprawnościami.

Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych informuje ponadto, że dotychczasowe orzeczenia potwierdzające niepełnosprawność zostaną włączone do nowego, zintegrowanego systemu wraz z zachowaniem nabytych uprawnień przez osoby z niepełnosprawnościami. Przewiduje się, że centra orzecznicze nie będą dokonywały weryfikacji dotychczasowych orzeczeń o niepełnosprawności.

Zespół Radców Prawnych NIL

